

**Yhteenveto Turun seudun joukkoliikennratkaisusta
jätetyistä lausunnoista**

15.1.2019

Turun kaupunginhallitus pyysi 17.9.-2.11.2018 lausuntoja Turun seudun joukkoliikennetkaisuun liittyen yli 70 eri taholta. Kannanottoja toivottiin erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

- Minkä näette parhaaksi järjestelmävaihtoehdoksi Turun seudulle: raitiotien, superbussin vai runkobussin? Miksi?
- Minkä näette parhaaksi linjausvaihtoehdoksi ensimmäiseen toteutusvaiheeseen? Yleissuunnitelman tarkennuksessa on tutkittu seuraavia linjausvaihtoehtoja: Varissuo-Raisio, Varissuo-Runosmäki, Varissuo-Länsikeskus ja Varissuo-Matkakeskus.
- Millaisia vaikutuksia näette raitiotiellä, superbussilla ja runkobussilla olevan koko Turun tai Turun keskustan kehitykseen? Entä Turun seudun kehitykseen?
- Miten raitiotie, superbussi ja/tai runkobussijärjestelmä vaikuttaisi toimintaanne?
- Miten kuntanne / organisaationne suhtautuu raitiotien ja/tai superbussin laajentamiseen seudulliseksi Turun naapurikuntiin? Mitkä ovat mielestänne tärkeimmät keinot Turun seudun joukkoliikenteen kehittämiseen seuraavan kymmenen vuoden aikana ja pidemmällä aikavälillä?

Lausuntoja saatiin 48 kappaletta, joista osa oli eri tahojen yhteisiä lausuntoja.

Naapurikunnat

(Raisio, Kaarina, Lieto ja Naantali)

Raision kaupunki suhtautui myönteisesti sekä raitiotiehen että superbussiin. Suurin merkitys seudun kehityksen kannalta nähtiin olevan raitiotievaihtoehdolla tai toiseksi suurin superbussijärjestelmällä. Ensimmäisen toteutusvaiheen tulisi olla Varissuo-Raisio. Raision kaupunginhallituksella on valmius käsitellä toteuttamisvaiheeseen etenemistä keväällä 2019 kun Turun valtuusto on päättänyt asiasta. Raision lausunnon mukaan ”Turun seudun joukkoliikennettä pitää kehittää systemaattisesti ensin ottamalla käyttöön kehälinjoja sisältävä runkolinjasto vuonna 2020 ja välittömästi tämän jälkeen keskeisimmillä linjastoilla tulee edetä joko superbussi- tai raitiotieratkaisulla”. Valtion osallistuminen rahoitukseen on erittäin tärkeää. Toteuttamisaikatauluun vaikuttaa E18 tunnelihankkeen toteuttamisaikataulu (katso myös Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunto tarkemmasta aikatauluarviosta). Runkobussijärjestelmän ongelmiksi Raisiossa nähtiin mm. välityskyvyn rajallisuus, Satakunnantien ruuhkautuminen tulevaisuudessa, runkobussijärjestelmän pieni lisäarvo kaupunkikehitykseen sekä maankäytön tiivistämistavoitteisiin vastaamismahdollisuudet.

Muut lausunnon antaneet naapurikunnat Kaarina, Lieto ja Naantali kannattivat joukkoliikennejärjestelmän kehittämistä nopean bussijärjestelmän varaan. Yhdeksi keinoksi tähän nähtiin superbussin ja runkobussin hyvien puolien yhdistäminen. Kaupunkikehityksen kannalta raitiotiellä arvioitiin olevan todennäköisesti suurimmat myönteiset vaikutukset sekä Turun että Turun keskustan kehitykselle. Seudun elinvoimaisuuden nähtiin olevan riippuvainen keskuskaupungin elinvoimaisuudesta. Raitiotien ongelmaksi nähtiin erityisesti kustannukset: Kaarinan lausunnon mukaan ”raitiotien vaatima investointi ei ole kaupungin taloudellisen kantokyvyn näkökulmasta mahdollista”, Liedon lausunnon mukaan ”talouden realiteetit mahdollistavat vain nykyisen runkolinjaston kehittämisen” ja Naantalien lausunnon mukaan ”joukkoliikenteen kehittämisessä seuraavan kymmenen vuoden aikana tulee keskittyä runkobussilinjaston käyttöönottoon ja joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen”. Mahdolliset vaihdolliset yhteydet todettiin ongelmallisiksi: Naantalien lausunnon mukaan ”vaihdollisen yhteyden tuomaa palvelutason laskua tulisi kompensoida lisäämällä suoria yhteyksiä Naantalista kehätien ja pikatien kautta Turkuun” ja Kaarinan lausunnon mukaan ”huonoin tilanne syntyy, jos Kaarinan bussit ajavat Skanssiin, jossa on vaihto raitiovaunuun”. Kaarina toteaaakin lausunnossaan, että ”suora bussilinja Kaarinan keskustasta Turun keskusta on nopeampi kuin Skanssin kautta ajava raitiovaunu”. Naantalien lausunnon mukaan ”kiinnostavaa olisi selvittää, millä edellytyksillä superbussit voivat liikennöidä Naantaliin saakka nykyistä Raisiontietä ja Aurinkotietä pitkin”. Linjausten osalta Kaarinan ja Liedon lausunnoissa Varissuo-Raisio ja Varissuo-Länsikeskus –linjauksilla nähtiin olevan hyötyä Littoisten alueen joukkoliikenteen järjestämiselle. Naantalien mukaan Varissuo-Runosmäki olisi luontevin ensimmäinen toteutusvaihe korkeimman hyöty-kustannussuhteen vuoksi.

Turun luottamuselimet ja toimialat

(Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta, Turun kaupunkiympäristölautakunta, Turun vammaisneuvosto, Turun vanhusneuvosto, Turun lasten parlamentti ja Turun hyvinvointitoimiala)

Joukkoliikennelautakunnalle ja kaupunkiympäristölautakunnalle virkamiesten valmistelemissa lausuntoehdotuksissa esitettiin ensisijaiseksi vaihtoehdoksi raitiotietä. Joukkoliikennelautakunta puolsi raitiotieratkaisua, koska se vastaa kokonaisuutena parhaiten hankkeelle asetettuihin tavoitteisiin. Kaupunkiympäristölautakunta merkitsi lausuntoehdotuksen tiedoksi. Molemmissa raitiotietä perusteltiin mm. pitkän aikavälin välityskyvyn riittävyydellä sekä kaupunkikehitysvaikutuksilla. Joukkoliikennelautakunnan nähtiin tukevan kaupunkikehitystä, mutta toisaalta myös edellyttävän reitin läheisyydessä olevien maankäyttöhankkeiden priorisointia ajallisesti sekä määrällisesti. Vaihtoehdoista bussien runkolinjaston nähtiin heikoiten vastaavan monipuolisiin tavoitteisiin sekä pitkän aikavälin välityskyvyn tarpeeseen.

Joukkoliikennelautakunta korosti omana kantanaan Turun kaupungin talouden tasapainon merkitystä. Kaupungin investointien hyvä toteutus ja tarkoituksenmukainen aikataulus eivät ole turvattuja, mikäli joukkoliikennelautakunta ei tehtäisi periaatepäätöstä kasvuohjelman/muiden merkittävien investointien yhteydessä. Joukkoliikennelautakunta toivoi kiinnitettävän erityistä huomiota ratkaisun päätöksentekojärjestykseen ja hankintamenettelyyn. Ratkaisun rahoituksesta tulee olla riittävät takeet ennen investointipäätöksen tekemistä eikä investointi saa olla pois joukkoliikenteen muusta kehittämisestä ja rahoituksesta.

Turun lasten parlamentti piti raitiotietä parhaana vaihtoehtona ympäristöystävällisyyden, turvallisuuden, nopeuden, pitkällä aikavälillä edullisemman ratkaisun, matkustusmukavuuden ja kaupungin myönteisen julkisuuden vuoksi. Turun vanhusneuvoston mielestä ennen lopullista joukkoliikennelautakunnan tulisi saada päätökset miten yksityisautoliikenne keskustan alueella toimii sekä matkakeskuksen rakentamisesta. Tässä vaiheessa Turun vanhusneuvosto esittää joukkoliikennehanketta nykyisen bussilinjaston pohjalta.

Hyvinvointitoimialan lausunnossa todettiin mm. esteettömyyden ja matkustamisen laadun olevan erityisen tärkeitä tekijöitä ikäihmisten, lasten, lapsiperheiden ja liikuntarajoitteisten osalta. Linjastojen suunnittelussa ja toteutuksessa arvioitiin pystyttävän nykyaikaistamaan joukkoliikenteen esteettömyyttä. Myös Turun vammaisneuvoston lausunnossa korostettiin joukkoliikenteen esteettömyyden ja saavutettavuuden merkitystä. Hyvinvointitoimialan lausunnossa joukkoliikenteellä todettiin olevan myönteinen vaikutus aluekehitykseen. Pitkällä aikavälillä raitiotie/superbussi saattaisivat vaikuttaa hyvinvointipalveluiden sijoittumiseen lähelle joukkoliikennelinjastoa, mikäli kaupungissa asumistiheys tiivistyy joukkoliikenteen varsille.

Joukkoliikennelautakunnan ja kaupunkiympäristölautakunnan lausuntoehdotuksissa parhaaksi linjaukseksi nähtiin Varissuo-Raisio mm. maankäytön kehittämispotentiaalin vuoksi. Vaikka lyhyet linjat ovat investointikustannuksiltaan edullisempia, ne eivät välttämättä ole elinkaarikustannuksiltaan edullisempia tai eivät tuo riittävästi hyötyjä kustannuksiinsa nähden. Molemmissa lausunnoissa huomautettiin, että ei tulisi tarjota joukkoliikennelautakunnan kanssa kilpailevaa joukkoliikennettä. Hyvinvointitoimialan lausunnossa kilometreihin suhteutettuna halvimmalla linjalla Varissuo-Runosmäki palvelevan hyvin myös hyvinvointipalveluita Runosmäen toimintojen vuoksi. Myös lyhyt Varissuo-Matkakeskus linja nähtiin Hyvinvointitoimialan lausunnossa ensi vaiheessa riittäväksi, mikäli liittymät Matkakeskuksesta synkronoitaisiin sujuvilla yhteyksillä.

Viranomaiset

(Varsinais-Suomen ELY-keskus, Varsinais-Suomen liitto, Aluehallintovirasto, Liikennevirasto, Museo-keskus, Museovirasto, Valtionvarainministeriö, Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos, Lounais-Suomen poliisilaitos)

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Varsinais-Suomen liiton lausuntojen mukaan ”sekä raitiotie että superbussi tukevat hyvin Varsinais-Suomen ja Turun seudun liikennejärjestelmän sekä maakuntakaavan kehittämistavoitteita”. Selkeää kantaa valittavaan ratkaisuun ei kuitenkaan otettu. Ratkaisu tulee

nähdä osana laajempaa liikennejärjestelmää. Päästöjen vähennystavoitteet on tuotu esiin ja mm. Liikennevirasto kannustaakin löytämään ratkaisun, joka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä tehokkaasti keskipitkällä aikavälillä ja samalla mahdollistaa polun kohti hiiletöntä liikennettä pitkällä aikavälillä. Lausunnoissa on tuotu esiin tarve kehittää maankäyttöä joukkoliikenteeseen tukeutuen.

Parhaaksi ensimmäisen vaiheen linjausvaihtoehdoksi Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Varsinais-Suomen liitto näkivät Varissuo-Länsikeskus-Raisio. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunnossa huomautetaan, että tunnelin rakentaminen voi alkaa aikaisintaan vuonna 2022 edellyttäen, että suunnitelmat ovat lainvoimaisia ja rahoituspäätös rakentamiselle on olemassa. Tällöin tunneli valmistuisi 2024-2025.

Museokeskus puoltaa muuntojoustavan, nykyistä katuverkkoa hyödyntävän bussijärjestelmän valitsemista joukkoliikenne-ratkaisun pohjaksi Turun keskusta-alueen arvokkaan miljöö, maanalaisen kulttuuriperinnön vaalimisen sekä kustannustehokkuuden vuoksi. Museokeskuksen lausunnossa mainitaan, että raitiotien arkeologisiin kaivauksiin tulisi varata 2-4 vuotta aikaa.

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos huomauttaa, että raitiotien suunnittelussa (mm. ajolangat ja niiden ripustukset, rakennusten uloskäytävät ja sammutusjärjestelyt) on otettava huomioon pelastustoimenpiteiden tarpeet. Lisäksi Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos huomauttaa, että toiminnanharjoittajan on omalta osaltaan varauduttava mm. onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn sekä onnettomuus- ja vaaratilanteisiin. Lounais-Suomen poliisilaitos pitää tärkeänä, että suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan liikenteen turvallisuus ja sujuvuus sekä joukkoliikenteen että muiden tienkäyttäjien liikenteen osalta.

Elinkeinoelämä ja yrittäjät

(Turun kauppakamari, Turun Yrittäjät ry ja Varsinais-Suomen yrittäjät, Turun Ydinkeskustayhdistys ry)

Turun kauppakamari, Turun Yrittäjät ry ja Varsinais-Suomen yrittäjät sekä Turun Ydinkeskustayhdistys ry pitivät parhaana vaihtoehtona runkobussijärjestelmää tai superbussia. Näiden järjestelmien etuina nähtiin alhaisemmat kiinteät kustannukset sekä laajemman asukasjoukon palvelumahdollisuudet. Raitiotien ohjaama kehitys nähtiin sekä myönteisenä että kielteisenä seikkana.

Seudullinen ratkaisu nähtiin parhaaksi. Turun Yrittäjät ry ja Varsinais-Suomen yrittäjät kannattivat Varissuo-Raisio linjausta.

Liikennöitsijät ja kuljetusyrittäjät

(VR-Yhtymä Oy, Matkahuolto, Linja-autoliitto / Lounais-Suomen osasto Ry, Suomen Paikallisliikenneliitto, Raideammattilaisten yhteisjärjestö JHL, Turun linja-autoilijain Osakeyhtiö, Turun autoilijat ry, Turun kaupunkiliikenne, Turun linja-autoilijain Osakeyhtiö)

Liikennöitsijöiden ja kuljetusyrittäjien lausunnot jakautuivat kahteen ryhmään:

- Raitiotietä kannattivat Suomen Paikallisliikenneliitto, VR-Yhtymä Oy ja Raideammattilaisten yhteisjärjestö JHL. Raitiotien etuina nähtiin mm. pitkäjänteisen ja ennakoitavan kaupunkikehityksen tukeminen sekä houkuttelevuuden vuoksi joukkoliikenteen matkustajamäärien kasvattaminen.
- Runkobussijärjestelmää kannattivat Matkahuolto, Linja-autoliitto sekä Turun autoilijat ry. Lisäksi Runkobussijärjestelmän eduiksi mainittiin mm. alhaiset investoinnit sekä järjestelmän laajennettavuus ja kehittäminen tarpeen mukaan.

Parhaaseen ensimmäisen vaiheen linjaukseen ei juurikaan ole otettu kantaa. Suomen Paikallisliikenneliitto viittaa selvitykseen, jonka mukaan Varissuo-Raisio linjaus vastaa parhaiten asetettuihin tavoitteisiin ja Varissuo-Runosmäen olevan talouden kannalta paras.

Turun Linja-autoilijain Osakeyhtiö kannatti raitiotien ja superbussin etuuksilla liikennöiviä nykyisen kaltaisia busseja, joka tulisi lausunnon mukaan selvittää. Lausunnon mukaan merkittävin peruste selvittämiselle on, että ”raitiotielle ja superbussille annettujen liikenne-etuksien tasoisella järjestelmällä nykyisten kaltaisilla busseilla saadaan pitkälle samat kaupunkikehityksen ja joukkoliikenteen hyödyt mitä raitiotiellä tai superbussilla, mutta edullisemmin, nopeammin ja vähemmin haitoin”.

Turun kaupunkiliikenne ei aseta vaihtoehtoja paremmuusjärjestykseen. Yhtiön hallitus toteaa, että yhtiön käytössä olevien sähköbussien käyttövarmuus on parantunut selvästi kevään 2018 jälkeen ja että yhtiöllä on tarve hyödyntää ratkaisusta riippumatta myös jatkossa Rieskalähteentien varikkoaluetta.

Turun autoilijat ry lausunnossa huomautetaan, että jakelu- ja huoltoliikenteen järjestämiseen tulee kiinnittää vielä enemmän huomiota.

Johdonomistajat

(Oy Turku Energia ja Turun vesihuolto Oy)

Lausunnoissa pidettiin runkobussi- tai superbussijärjestelmää parempana kuin raitiotiejärjestelmää. Raitiotien haasteeksi nähtiin erityisesti se, että raitiotietä ei voi sijoittaa verkostojen päälle. Tämän vuoksi raitioliikenne edellyttäisi suuria investointeja verkostojen siirtojen osalta, joista tulisi sopia erikseen. Raitiotien läheisyys vaikeuttaisi myös korjaustöitä.

Koulut ja oppilasjärjestöt

(Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu, Turun korkeakoulujen ylioppilas- ja opiskelijakunnan yhteistyöryhmä Ryhmä 40 000, Varissuon koulun oppilaskunta)

Ryhmä 40 000 lausunnossa parhaana vaihtoehtona pidetään raitiotietä. Perusteluna on mainittu mm. toimivan julkisen liikenteen olevan hyvän ja toimivan opiskelijakaupungin yksi tärkeimmistä elementeistä, raitiotien lisäävän Turun houkuttelevuutta sekä opiskelukaupunkina että kaupunkina johon voi jäädä työskentelemään opintojen jälkeen sekä raitiotien vastaavan parhaiten Kampusalueen ja tiedepuiston alueen kasvun ja kehittymisen tarpeisiin. Turun ammattikorkeakoulun lausunnossa todetaan, että kaikilla tarkastelluilla vaihtoehdoilla voidaan tukea sujuvaa ja kestävää kasvua. Varissuon koulun oppilaskunnan hallituksen edustajat kannattivat superbussin valintaa joukkoliikenneratkaisuksi raitiotietä edullisemman hinnan vuoksi.

Linjausvaihtoehtojen osalta kaikkien tutkittujen linjausvaihtoehtojen kerrotaan tukevan yliopiston ja kampusalueen liikkumista. Varissuo-Raisio mainitaan kaikissa lausunnoissa parhaiden linjausvaihtoehtojen joukossa.

Muut kaupungit

(Tampere ja Helsinki)

Helsingin kaupunki pitää raitiotietä tehokkaana liikennemuotona, joka pystyy erittäin hyvin vastaamaan kehittyvän ja kestäväen kaupunkirakenteen vaatimuksiin. Joukkoliikennejärjestelmän kokonaisvaltaisen suunnittelun nähdään tukevan kaupungin ja seudun kehittymistä kokonaisuutena ja edistävän positiivisen kaupunkikuvan syntymistä.

Tampereen kaupunki näkee raitiotien konkreettisena esimerkkinä liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteissuunnittelusta, kasvun mahdollistajana, osana keskustan kehittämistä ja Hiedanrannan uuden aluekeskuksen kehittämistä sekä osana seudullista joukkoliikenteen kokonaisjärjestelmää. Tampereen kokemuksen mukaan raitiotie vaikuttaa kiinteistökehitykseen, palveluiden sijoittumiseen ja koko liikennejärjestelmään jo suunnitteluvaiheessa. Tampereen kapea keskustakannas ja sormimainen kaupunkirakenne mainitaan joukkoliikenteelle edulliseksi.

Tampereen ja Helsingin kaupungit toteavat eri kaupunkien raitiotiejärjestelmien tukevan toisiaan sekä alan kehittymistä Suomessa. Tampereen kaupunki mainitsee myös mahdollisen superbussin olevan mielenkiintoinen seurantakohte.

Tampereen kaupunki kertoo Tampereen raitiotien ensimmäisen osan rakentamisen etenevän aikataulussa ja budjetissa ja että allianssi on erittäin hyvin soveltuva urakkamalli raitiotien kaltaiseen suureen, moniulotteiseen sekä riskejä ja epävarmuuksia sisältävään kokonaisuuteen. Työnaikaisten liikennejärjestelyiden suunnitteluun sekä viestintään ja vuorovaikutukseen kehoitetaan varaamaan riittävästi resursseja.

Muut lausunnot

(Turun polkupyöräilijät, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin henkilökuntaneuvosto, Turkuseura – Åbosamfundet ry, Asunto oy Taalinrivit, Länsi-Turun asukasyhdistys, Alkutieto Oy, Runosmäkiseurun kannanotto raitiotie/superbussilinjaukseen 14.2.2018)

Raitiotietä kannattivat Turun polkupyöräilijät ja Alkutieto Oy. Raitiotie nähdään parhaana mm. kaupunkirakenteen kehittämisen, pyöräliikenteen ja tavoitteiden täyttymisen kannalta. Alkutieto Oy mainitsee superbussin kustannuslaskentaan liittyvät epävarmuudet ja puutteet.

Runkobussivaihtoehtoa kannatti Turkuseura – Åbosamfundet ry, Länsi-Turun asukasyhdistys sekä Kiinteistöliitto. Turkuseura ja Länsi-Turun asukasyhdistys pitivät sähköisenä bussiratkaisuna toteutettua runkobussivaihtoehtoa parhaana. Kiinteistöliiton lausunnossa tuotiin esiin toimivan ja tasapuolisen joukkoliikennejärjestelmän kehittämistarve.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin henkilökuntaneuvosto piti parhaana vaihtoehtona raitiotietä tai superbussia, jotka pystyisivät parhaiten vastaamaan Kupittaaan alueen voimistuvaan kasvuun.

Linjausvaihtoehdoista eniten kannatusta sai Varissuo-Raisio, mutta kaikki linjausvaihtoehdot saivat kannatusta.

Runosmäkiseurun kannanotossa, Länsi-Turun asukasyhdistyksen ja Asunto oy Taalinrivien lausunnoissa pidettiin Runosmäen suunniteltua linjausta huonona mm. puistojen/virkistysalueen läpi kulkemisen sekä Runosmäen pysäkkien sijainnin vuoksi.

Yhteenveto

Lausunnoissa eniten kannatusta saivat raitiotie ja runkobussi. Valtaosassa superbussia puoltavista lausunnoista superbussia kannatettiin joko runkobussin tai raitiotien vaihtoehtoisena ratkaisuna, kun raitiotietä kannattavissa lausunnoissa raitiotietä pidettiin tavallisesti parhaana ratkaisuna. Raitiotietä kannattavissa lausunnoissa tuotiin esiin tyypillisesti pitkän aikavälin tavoitteet sekä hyvät kokemukset mm. kaupunkirakenteen kehittämisen ja joukkoliikenteen matkustajamäärien kasvun osalta. Bussivaihtoehtojen perusteluissa korostui raitiotietä edullisemmat kustannukset.

Linjausvaihtoehdoista selkeästi eniten kannatusta sai Varissuo-Raisio –linjaus. Myös Raision kaupungin lausunnon mukaan tämä olisi paras linjausvaihtoehto.